

Nd.

609. Frumvarp til laga

[51. mál]

um búfjárrækt.

(Eftir 2. umr. í Nd.)

I. KAFLI

**Um starfsemi búfjárræktardeilda búnaðarsambanda og störf
héraðsráðunauta í búfjárrækt.**

1. gr.

Búnaðarsambandi er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að hvers konar umbótum í búfjárrækt á sambandssvæðinu. Samþykktir þessar má gera fyrir eina eða fleiri búfjártegundir. Þær skulu gerðar eftir fyrirmynd frá Búnaðarfélagi Íslands og staðfestar af stjórn þess.

2. gr.

Búnaðarsamband, sem setur sér búfjárræktarsamþykkt, sem um getur í 1. gr., skal hafa í þjónustu sinni ráðunaut, er annast leiðbeiningar í búfjárrækt. Laun hans skulu vera samkvæmt VIII. launaflokki og greiðast að hálfu úr ríkissjóði og að hálfu af viðkomandi búnaðarsambandi.

Sé búnaðarsambandssvæði það lítið að dómi Búnaðarfélags Íslands, að einn ráðunautur geti annast ráðunautsstörf í búfjárrækt og jarðrækt, skal ráðunauturinn ráðinn með tilliti til þess. Þá er og heimilt að ráða fleiri en einn ráðunaut í búfjárrækt, ef búnaðarsambandssvæðið er það stórt að dómi Búnaðarfélags Íslands, að einn ráðunautur geti ekki innt af höndum þau störf, sem um getur í 3. gr.

3. gr.

Verkefni héraðsráðunauta í búfjárrækt skal vera sem hér segir:

1. Vinna að því, að ákvæðum búfjárræktarlaganna sé framfylgt, stuðla að því, að búnaðarfélögin geri búfjárræktina samhliða jarðræktinni að aðalverkefni sínu, eða að stofnuð verði sérstök búfjárræktarfélag, þar sem þau eru ekki, ef það er líklegra til árangurs, hafa eftirlit með þessum félögum og sjá um uppgjör á skýrslum þeirra.
2. Ferðast um meðal bændu, eftir því sem við verður komið, skoða búfé þeirra og leiðbeina þeim um kynbætur, fóðrun og hirðingu þess. Þeir skulu enn fremur leiðbeina og aðstoða við kaup og sölu kynbótagripa.
3. Hafa umsjón með sæðingarstöðvum, afkvæmarannsóknarstöðvum og uppeldisstöðvum kynbótadýra.
4. Mæta árlega á fundum hreppabúnaðarféлага og búfjárræktarféлага, eftir því sem við verður komið, til að flytja þar fyrirlestra um búfjárrækt og félagsstarfsemi á því sviði.
5. Vinna í samvinnu við ráðunauta Búnaðarfélags Íslands í búfjárrækt að kynbótastarfsemi, framkvæmd búfjársýninga o. fl.

4. gr.

Ekki mega búnaðarsambönd ráða aðra en búfræðikandidata til þessara starfa. Búnaðarfélag Íslands samþykkir ráðningu þeirra.

5. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal annast greiðslu á fjártillagi ríkissjóðs til búnaðarsambanda samkvæmt kafla þessum.

II. KAFLI

Um nautgriparækt.

6. gr.

Kjósa skal þriggja manna nautgripakynbótanefnd í hverjum hreppi eða bæjarfélagi, þar sem hlutaðeigandi búnaðarfélag hefur ekki sett sér nautgriparæktarsamþykkt samkvæmt lögum þessum og ekki er heldur starfandi nautgriparæktarfélag, sem hefur fengið lög sín staðfest af Búnaðarfélagi Íslands.

Um kosningu í nefndina fer eftir sömu reglum og um kosningu í hreppsnefnd. Í bæjum skal kynbótanefnd kosin af bæjarstjórn. Þar, sem starfandi er nautgriparæktarfélag, sem í er meiri hluti kýreigenda, er stjórn þess sjálfkjörin nautgripakynbótanefnd.

Nú setur búnaðarfélag sér nautgriparæktarsamþykkt, eftir að kosin hefur verið nautgripakynbótanefnd, eða stofnað er sérstakt nautgriparæktarfélag, sem í er meiri hluti kýreigenda, og fellur þá starf nefndarinnar niður, en við tekur stjórn þess félags, er sett hafði samþykktina, eða þeir menn, er félagið hafði kosið til þess sérstaklega.

7. gr.

Kynbótanefnd skal sjá um, að jafnan séu til hæfilega mörg kyngóð og efnileg naut til afnota í hreppnum. Naut þau, er kynbótanefnd velur, skal hún, eftir því sem við verður komið, velja fyrir fardaga ár hvert og tilkynna hreppsþúum, hver þau séu.

Heimilt er kynbótanefnd að kaupa naut eða taka á leigu eða semja um það á annan hátt, eftir því sem henni þykir best við eiga.

Heimilt er kynbótanefndum tveggja eða fleiri hreppa að vinna saman að kynbótum, t. d. með því að nota sömu kynbótanaut, sömu girðingar, hafa sama eftirlitsmann o. fl.

Leyft getur kynbótanefnd einstökum mönnum, sem vegna aðstöðu sinnar eiga óhægt með að nota kynbótanautin eða taka annan þátt í starfinu, að vera utan við það. Allir, sem ekki fá slíka undanþágu, eru skyldir til að taka sameiginlegan þátt í öllum kostnaði, sem leiðir af nautahaldinu, að rétttri tiltölu við tölu kúa í ársbyrjun.

8. gr.

Bannað er að láta naut eldri en 7 mánaða ganga laus í afréttum eða heimahögum. Þó getur kynbótanefnd leyft, að kynbótanaut gangi laus, ef öruggt þykir, að þau geti engan skaða gert. Sé um leigunaut að ræða og það er í vörzlu eiganda, ber hann ábyrgð á, ef tjón hlýzt af, en sé um leigunaut að ræða, sem kynbótanefnd sér um haga fyrir, ber hún ábyrgðina.

9. gr.

Öll naut, sem eru 7 mánaða eða eldri og ekki eru valin af kynbótanefnd til að vera notuð til undaneldis, skal gelda, gefa inni eða hafa í öruggri vörzlu yfir beitartíma kúnna. Brot gegn þessu varða sektum og skaðabótum, ef tjón hlýzt af, eftir nánari fyrirmælum, sem skulu sett í reglugerð. Taka má slík naut utan heimahaga eiganda, ef þau eru ekki í öruggri vörzlu, og fara með þau sem óskilafénað og selja án innlausnarfrests.

10. gr.

Nú hittist naut, sem kynbótanefnd hefur auglýst, að notað skuli til undaneldis, gæzlulaust eða utan öruggrar vörzlu, og skal þá taka það í trygga geymslu og á hús og hey, ef þörf krefur.

Sá, sem tekur nautið, skal tafarlaust gera kynbótanefnd aðvart, og skal hún þá svo fljótt sem við verður komið taka nautið og greiða áfallinn kostnað. Hafi naut ekki verið í geymslu á ábyrgð kynbótanefndar, á nefndin rétt á endurgreiðslu frá þeim, er þar ábyrgð á geymslu þess. Hafi kynbótanefndin ekki vitjað nautsins innan hálf mánaðar, skal sá, sem tók nautið í hald, afhenda það hreppstjóra, sem þá selur það með mánaðar innlausnarfresti.

11. gr.

Öllum árlegum kostnaði við nautahaldið, svo sem landleigu fyrir sumarhaga, vetrarfóðri, kostnaði við nautagirðingu, vöxtum og afborgunum af lánum o. s. frv., jafnar kynbótanefnd niður á allar kýr í hreppnum, sem til eru í ársbyrjun, að undanskildum kúm þeirra manna, sem hafa fengið undanþágu frá að taka þátt í sameiginlegum kostnaði við nautahaldið, sbr. 7. gr. Hið niðurjafnaða gjald má taka lög taki. Heimilt er nautgriparéktarfélagi að taka hærri nautstoll af utanfélagsmönnum.

Þóknun til kynbótanefndar ákveður hreppsnefnd, ef um er að ræða, og telst hún með öðrum árlegum kostnaði.

Heimilt er kynbótanefnd, ef það er samþykkt með meiri hluta atkvæða allra kýreigenda, að láta menn greiða nautstolla með fóðrun eða heyi að nokkru eða öllu leyti, enda gangi það hlutfallslega jafnt yfir alla kýreigendur.

12. gr.

Kynbótanefnd skal bóka gerðir sínar, reikninga, bréf og annað. Á fundum nefndarinnar ræður afl atkvæða. Nefndarfundir eru löglegir og ályktunarfærir, þó að einn nefndarmann vanti, ef hinir tveir eru sammála.

Eftir hver áramót skal formaður nefndarinnar gera reikning yfir tekjur og gjöld nautahaldsins (sbr. 11. gr.), og skal reikningurinn endurskoðaður af endurskoðendum hreppsreikninga.

13. gr.

Búnaðarfélagi er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að kynbótum nautpenings í hreppnum, enda sé þar ekki starfandi nautgriparéktarfélag, sem í er

meiri hluti kýreigenda. Nú hefur búnaðarfélag ekki sett sér nautgriparæktarsamþykkt, og er þá minnst 6 bændum í hreppi heimilt að stofna með sér félag til þess að vinna að þessum kynbótum. Félög þessi nefnast nautgriparæktarfélag. Samþykktir búnaðarféлага og nautgriparæktarféлага skulu sniðnar eftir fyrirmynd, er Búnaðarfélag Íslands lætur þeim í té. Þegar búnaðarfélag eða nautgriparæktarfélag hefur sett sér samþykkt, sendir það hana stjórn Búnaðarfélags Íslands til staðfestingar.

14. gr.

Búnaðarfélag eða nautgriparæktarfélag, sem fengið hefur samþykkt sína staðfesta af stjórn Búnaðarfélags Íslands, getur fengið styrk til starfsemi sinnar, eins og hér greinir, á hverja reiknaða árskú, en tala slíkra kúa á hverju búi fæst með því að leggja saman fóður- og mjólkurskýrsludaga allra kúnna og deila í þá útkomu með 365:

1. Kr. 1.00, ef ekki eru gerðar fitumælingar eða þær gerðar sjaldnar en þrisvar á ári.
2. Kr. 1.80, sé fitumagn mjólkurinnar úr hverri kú rannsakað minnst þrisvar á ári.
3. Kr. 2.50, sé fitumagn mjólkurinnar úr hverri kú rannsakað minnst sex sinnum á ári.

Styrkurinn greiðist eftir á, þegar félagið hefur sent Búnaðarfélagi Íslands skýrslur í því formi, er það krefst og nánar skal kveða á um í reglugerð.

15. gr.

Búnaðarfélag og nautgriparæktarfélag geta fengið, auk styrks þess, sem um ræðir í 14. gr., styrk til nautahaldsins, ef þau nota naut, sem eru að minnsta kosti tveggja ára gömul og hafa hlotið I. og II. verðlaun á nautgripasýningum eða hafa verið viðurkennd þess verðug af nautgriparæktarráðunaut. Styrkur þessi er kr. 75.00 á naut frá tveggja til fjögurra ára, en á eldri naut kr. 150.00, hafi þau hlotið II. verðlaun, en kr. 300.00 á I. verðlauna naut. Styrkurinn greiðist árlega, á meðan nautin njóta þessara viðurkenninga. Heimilt er þó að greiða allt að 25% hærri fóðurstyrk á naut, sem óhjákvæmilegt er að ala inni yfir sumarið.

Þau félag, sem að dómi nautgriparæktarráðunautar hafa aðstöðu til að fá flestar kúr sínar sæddar frá starfandi sæðingarstöð, fá ekki fóðurstyrk á naut sín.

16. gr.

Hafi búnaðarsamband ekki sett sér búfjárræktarsamþykkt, þar á meðal í nautgriparækt, er nautgriparæktarfélagum á sambandssvæðinu heimilt að stofna með sér nautgriparæktarsamband, ef þau hafa minnst 1000 kúr innan félaganna. Nautgriparæktarsamböndum þessum er heimilt að ráða sér ráðunaut með sömu kjörum og um ræðir í 2. gr. og njóta sama framlags úr rikissjóði til þess. Skulu þau þá setja sér samþykktir og starfsreglur, er Búnaðarfélag Íslands samþykkir. Í þessum samþykktum sé meðal annars ákveðið um sameiginlegt eftirlit félaganna, ættbókarfærslu beztu kýrstofnanna, framkvæmd fitumælinga, er eigi skulu vera sjaldnar en annan hvern mánuð, og spjaldbókarfærslu þeirra kúa, sem gefa yfir 13000 fitueingar árlega. Nú setur búnaðarsamband á svæði, þar sem nautgriparæktarsamband er starfandi, sér búfjárræktarsamþykkt, og skal þá nautgriparæktarsambandið leggjast niður sem sjálfstæð stofnun og gerast aðili í búfjárræktardeild búnaðarsambandsins.

Heimilt er búnaðarsamböndum og samböndum nautgriparæktarféлага að setja á stofn nautaupveldisstöðvar eða sæðingarstöðvar, en samþykkja skal Búnaðarfélag Íslands reglur um þessa starfsemi þeirra, sbr. VI. kafla.

17. gr.

Búnaðarsambönd þau, sem sett hafa sér búfjárræktarsamþykkt, svo og nautgriparæktarsambönd, sem um ræðir í 16. gr., njóta framlags úr ríkissjóði sem hér greinir:

1. Kr. 2.00 á ári á hverja reiknaða árskú, sem skýrslur eru sendar um til Búnaðarfélags Íslands, enda hafi viðkomandi samband ráðunaut, sbr. 2. gr. og 16. gr.
2. Til nautauppeldisstöðva fá samböndin framlag, sem nemur kr. 75.00 á hvern nautkálfi, er þau hafa á eldi, enda séu kálfarnir valdir í samráði við ráðunaut Búnaðarfélags Íslands í nautgriparækt og seldir við því verði, sem hann samþykkir.
3. Sæðingarstöðvar fá fóðurstyrk á öll naut á stöðinni, I. og II. verðlauna naut samkvæmt ákvæðum 15. gr., en ung naut, sem verið er að reyna, fá sama fóðurstyrk og II. verðlauna naut samkv. 15. gr., enda séu þau valin í samráði við nautgriparráðunaut.

18. gr.

Að tilhlutan Búnaðarfélags Íslands skal halda nautgripasýningu fjórða hvert ár í hverju búnaðarfélagi, sem hefur sett sér nautgriparæktarsamþykkt, og nautgriparæktarfélagi. Landinu skal skipt í 4 sýningarsvæði, og skal halda sýningar í þeim til skiptis. Til verðlauna á sýningum þessum leggur ríkissjóður fram kr. 0.50 fyrir hvern framtalinn nautgrip, gegn jöfnu framlagi annars staðar að. Skal fé þessu varið til verðlauna á kýr. I. og II. verðlaun á naut greiðast eingöngu úr ríkissjóði, og eru I. verðlaun 150.00 kr. og II. verðlaun 50.00 kr. Fyrstu verðlaun geta þau naut ein hlotið, sem eiga afkvæmi á sýningunni, sem tvímælalaust eru ágætir gripir. Kúm skal veita I., II. og III. verðlaun, og skal hæð þeirra ákveðin með reglugerð. Enn fremur er heimilt að veita einstökum kúm heiðursverðlaun, ef afkvæmi þeirra sýna, að þær hafa verulega kynbætandi áhrif á nautgripastofninn. Verðlaun þessi eru kr. 100.00 og greiðast úr ríkissjóði. Nautgriparráðunautur Búnaðarfélags Íslands er formaður dómnefnda á sýningum, sér um fyrirkomulag sýninga og úthlutar verðlaunum. Stjórnir nautgriparæktarfélaganna tilnefna meðdómendur á sýningar og greiða kostnað við framkvæmd þeirra.

Skýlt er Búnaðarfélagi Íslands að halda aukasýningu á nautum árið mitt á milli hinna reglulegu sýninga, sé þess óskað, enda verði sýndar með hverju nauti eigi færri en 12 skýrslufærðar dætur þess, sem borið hafa fyrir næstu áramót á undan.

19. gr.

Nú kemur búnaðarfélag, sem hefur sett sér nautgriparæktarsamþykkt, eða nautgriparæktarfélag sér upp girðingu til að geyma naut sín í sumarlangt, og skal þá greiða úr ríkissjóði allt að kr. 400.00 til hverrar girðingar, þó aldrei meira en nemur efniskaupum. Ekki má styrkja fleiri en þrjár girðingar í sama hreppsfélagi, nema fjöldi kúnna í hreppnum sé yfir 300, enda samþykki nautgriparráðunautur Búnaðarfélags Íslands fleiri girðingar.

20. gr.

Áliti nautgriparráðunautur Búnaðarfélags Íslands nauðsyn herá til, að aukaeftirlit sé haft með einstökum kúabúum vegna þess, að þar séu sérstaklega álitlegar nautamæður eða kýrnar á búinu í heild sýni svo mikil afköst, að ástæða sé til að ætla, að skýrsluhaldið verði tortryggt, þá er heimilt að koma á slíku eftirliti, sem sé í því fólgið, að eftirlitsmaður komi að minnsta kosti 6 sinnum á ári á viðkomandi bú, sé viðstaddur mjaltir kvölds og morguns, vegi mjólk úr hverri kú og taki sýnishorn af mjólk til feitirannsókna.

Ríkissjóður veitir framlag til slíks aukaeftirlits á allt að 50 búum á ári, allt að kr. 100.00 á bú, en þó eigi yfir helming kostnaðar.

III. KAFLI Um sauðfjárrækt.

21. gr.

Búnaðarfélagi, þar sem ekki er starfandi sauðfjárræktarfélag, er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að kynbótum sauðfjár á félagssvæðinu, enda séu aldrei færri en 6 félagsmenn, er uppfylla þau skilyrði, er samþykktin áskilur.

Nú hefur búnaðarfélag ekki sett sér sauðfjárræktarsamþykkt, og er þá 6 mönnum eða fleirum í hreppi heimilt að stofna með sér félagsskap til að vinna að sauðfjárkynbótum, og kallast slík félög sauðfjárræktarfélög. Heimilt er að veita mönnum úr öðrum hreppi inngöngu í félagið, ef þar er ekki starfandi sauðfjárræktarfélagsskapur.

Lágmarkstala kynbótafjár hjá hverjum þátttakanda skal vera 8 ær, og enginn einn félagsmaður má eiga meira en helming kynbótafjárins.

Í samþykktum þeim, er hér um ræðir, skal tekið fram eftirfarandi:

1. Að halda skuli fódur-, afurða- og vigtarskýrslur fyrir kynbótaféð.
2. Að halda skuli ættbók fyrir kynbótaféð og merkja skuli hvern einstakling þess með einstaklingsmerki.
3. Ákveðið, hvernig haga skuli skýrsluhaldi til að fá sem öruggasta vissu um erfðaeðli einstaklinganna.
4. Önnur atriði, er varða félagsskapinn.

Samþykktir, sem settar eru samkvæmt þessari grein, skal sníða eftir fyrirmynd, er Búnaðarfélag Íslands lætur félögunum í té. Þegar slík samþykkt hefur verið sett, skal hún send Búnaðarfélagi Íslands til staðfestingar.

22. gr.

Félög þau, sem um ræðir í 21. gr., geta árlega fengið styrk úr ríkissjóði, eftir að þau hafa fengið samþykktir sínar viðurkenndar af Búnaðarfélagi Íslands. Styrkurinn rennur í félagssjóð og greiðist eftir á, þegar félagið hefur sent skýrslur um starf sitt til Búnaðarfélags Íslands. Hinn árlegi styrkur er kr. 50.00 fyrir hvern I. verðlauna hrút og allt að 50 aurum á hverja kynbótaá, sem félagsmenn eiga og skýrslur eru haldnar um og sendar til Búnaðarfélags Íslands.

Sæðingarstöðvar, sem eru stofnaðar og starfræktar samkv. VI. kafla þessara laga, fá árlega styrk úr ríkissjóði, sem nemur kr. 50.00 fyrir hvern hrút, sem notaður er þar og sauðfjárræktarráðunautur hefur samþykkt.

23. gr.

Auk þess, sem um getur í 22. gr., er heimilt að styrkja úr ríkissjóði allt að 8 sauðfjárræktarbú, tvö í hverjum landsfjórðungi, eftir tillögum Búnaðarfélags Íslands, með allt að kr. 600.00 hvert, þó ekki yfir $\frac{2}{3}$ hluta móti hlutaðeigandi búnaðarsambandi eða framlagi annarra aðila. Auk þessa leggur ríkissjóður fram kr. 2000.00 árlega til að verðlauna þessi bú, eftir því sem nánar skal mælt fyrir um í starfsreglum, er viðurkenndar skulu af Búnaðarfélagi Íslands.

Fjárræktarbú þessi skulu fullnægja þeim skilyrðum, sem um ræðir í 1., 2. og 3. lið 21. gr., og öðrum ákvæðum, sem sett kunna að verða. Ef styrkþegi hættir að reka búíð, hefur Búnaðarfélag Íslands rétt til að ráðstafa kynbótafénu og skal ákveða, hvar búíð skuli starfa áfram, í samráði við þá aðila, sem einnig hafa styrkt búíð. Greiða skal fyrir fé búsins með matsverði dómkvaddra manna.

24. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal hafa yfirumsjón með sauðfjárræktarbúum, og skulu þau haga skýrslugerð eftir yfirmælum þess. Skylt er sauðfjárræktarbúunum að senda Búnaðarfélagi Íslands árlega skýrslu um störf sín, en það skal birta útdrátt úr þeim.

25. gr.

Bannað er að láta hrúta ganga lausa frá 5. nóvember til 20. apríl ár hvert. Heimilt er þó einstökum fjáreigendum að láta hrúta sína ganga með ám eftir 20. desember, ef tryggt er að dómi hlutaðeigandi hreppstjóra, að hrútar þessir geti ekki valdið öðrum fjáreigendum tjóni. Verði þó tjón af þessum hrútum, eru eigendur þeirra skaðabótaskyldir.

26. gr.

Nú hittist gæzlulaus hrútur á tímabilinu, sem um ræðir í 25. gr., og er þá þeim, sem hrútinn sér, skylt að tilkynna það landeiganda, sem skal taka hann í vörzlu, og ef hann á ekki hrútinn, skal hann gera eiganda hans viðvart eins fljótt og við verður komið. Eigandi skal vitja hrútsins eða ráðstafa honum innan viku frá því að hann fékk tilkynninguna, en að þeim tíma liðnum skal farið með hrútinn eins og óskilafé.

27. gr.

Hrútasýningar skal halda í einstökum hreppum fjórða hvert ár, þar sem þess er óskað. Skal landinu skipt í fjögur sýningarumdæmi, og skal halda sýningar í þeim til skiptis.

Til verðlauna á sýningum þessum veitir ríkissjóður 2 aura á hverja framtalda kind í hreppnum, gegn jöfnu framlagi annars staðar að. Búnaðarfélag Íslands setur reglur um sýningarnar, og er ráðunautur þess í sauðfjárrækt sjálfkjörinn formaður sýningarnefndar, en hreppsnefnd kýs tvo meðdómendur og annast undirbúning sýninganna.

Þegar tvö ár eru liðin frá reglulegum hrútasýningum, geta fjárræktarfélag, sem þess óska, fengið að halda sýningu á hrútum í félaginu til þess að fá úr því skorið, hverjir þeirra séu I. verðlauna verðir. Á þessum sýningum skulu 2 dómnefndarmenn tilnefndir af stjórn félagsins, en viðkomandi búnaðarsamband tilnefnir og kostar oddamann dómnefndar, enda samþykki sauðfjárræktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands val hans.

28. gr.

Heimilt er Búnaðarfélagi Íslands að láta halda afkvemasýningar fyrir hrúta og ær annað hvert ár, eftir því sem við verður komið. Á þessum sýningum má aðeins sýna hrúta og ær frá þeim bændum, sem halda fullkomnar ættartölubækur og afurðaskýrslur að dómi sauðfjárræktarráðunautar.

Til verðlauna á sýningum þessum greiðir ríkissjóður allt að:

a.	fyrir	fyrstu	verðlauna	hrút	kr.	50.00
b.	—	annarra	—	—	—	25.00
c.	—	þriðju	—	—	—	12.50
d.	—	fyrstu	—	á	—	10.00
e.	—	annarra	—	—	—	5.00
f.	—	þriðju	—	—	—	2.50

Enn fremur má veita fyrstu heiðursverðlaun, allt að kr. 100.00 á hrút.

Framlag ríkissjóðs samkv. þessari grein er bundið því skilyrði, að hlutaðeigandi búnaðarsamband eða sýslusjóður leggi fram jafnt framlagi ríkissjóðs.

Um skilyrði fyrir verðlaunaveitingum og um fyrirkomulag afkvemasýninga skal ákveða með reglugerð.

29. gr.

Búnaðarfélagum, er sett hafa sér samþykkt um sauðfjárrækt, og sauðfjárræktarfélagum á svæði, þar sem búnaðarsamband hefur sett sér samþykkt um búfjárrækt, er heimilt að myndu með sér sambönd, er skulu vera aðilar að búfjárræktardeild viðkomandi búnaðarsambands.

30. gr.

Sauðfjárræktarsamböndin skulu setja sér samþykktir og starfsreglur, er Búnaðarfélag Íslands samþykkir. Í samþykktum þessum skal ákveðið um verksvið, sem

meðal annars skal fólgið í því að gera samanburð á systrahópum undan álitlegustu hrútum félaganna á sambandssvæðinu, gera yfirlitsskýrslur sauðfjárræktarfélaganna, færa ættarskrár og afurðaskýrslur beztu einstaklinganna o. fl. Búfjárræktarráðunautur viðkomandi búnaðarsambands hefur umsjón með starfseminni og vinnur úr skýrslum fjárræktarfélaganna.

31. gr.

Sauðfjárræktarfélag þau, sem mynda sauðfjárræktarsamband, skulu árlega greiða til búfjárræktardeildar viðkomandi búnaðarsambands 20% af framlagi því, er þau fá úr ríkissjóði samkvæmt 22. gr.

32. gr.

Nú aftar sauðfjárræktarsamband sér í samráði við sauðfjárræktarráðunaut Búnaðarfélags Íslands aðstöðu á sérstöku sauðfjárnúti til þess að gera samanburð á þrifum og afurðagetu systrahópa, og skulu þá þessir samanburðarhópar allir vera undan úrvalshrútum, að dómi sauðfjárræktarráðunauts Búnaðarfélags Íslands, og allir fódraðir eins, og tilraunin með hvern hóp standi yfir að minnsta kosti í 3 ár. Í hverjum samanburðarhópi skulu vera að minnsta kosti 10 ær á sama aldri. Styrkur til þessara tilrauna greiðist úr ríkissjóði, á allt að 20 bú kr. 6.00 á ári fyrir hverja kind, sem er í slíkri samanburðartilraun. Annar kostnaður við rannsóknir þessar greiðist af viðkomandi fjárræktarfélagi, fjárræktarsambandi og eigendum hrúttanna, allt eftir nánari ákvæðum í reglugerð. Framlag ríkissjóðs skal því aðeins greitt, að skýrslur um starfsemina hafi borizt Búnaðarfélagi Íslands og sauðfjárræktarráðunautur þess hafi viðurkennt þær fullgildar.

IV. KAFLI

Um hrossarækt.

33. gr.

Kjósa skal þriggja manna hrossakynbótanefnd í hverjum hreppi, þar sem hlutaðeigandi búnaðarfélag hefur ekki sett sér hrossaræktarsamþykkt samkvæmt lögum þessum og ekki er heldur starfandi hrossaræktarfélag með þáttöku meiri hluta hrossaeigenda, sem hefur fengið lög sín staðfest af Búnaðarfélagi Íslands. Um kosningu í nefndina fer eftir sömu reglum og um kosningu í hreppsnefnd.

Nú setur búnaðarfélag sér hrossaræktarsamþykkt eða stofnað er sérstakt hrossaræktarfélag með þáttöku meiri hluta hrossaeigenda, sem jörð hafa til ábúðar í hreppnum, eftir að kosning hrossakynbótanefndar hefur farið fram, og fellur þá starf nefndarinnar niður, en við því tekur stjórn þess félags, er sett hefur samþykktina, eða þeir menn, er félagið felur það sérstaklega.

Hrossakynbótanefnd skal annast þau störf, sem stjórn búnaðarfélags eða hrossaræktarfélags eru ætluð í lögum þessum. Farist kosning hrossakynbótanefndar fyrir, þar hreppsnefnd að annast störf hennar.

Í lögum þessum merkir orðið „stóðhestur“ ógeltan hest, 1½ árs eða eldri.

34. gr.

Stjórn búnaðarfélags, hrossaræktarfélags eða kynbótanefnd, sbr. 33. gr., skal sjá um, að árlega séu nógu margir og góðir stóðhestar, sem samþykktir eru af hrossaræktarráðunaut, til afnota fyrir hrossaeigendur. Stjórnin skal enn fremur útvega girðingar fyrir þá, koma þeim í fóður og sjá um annan kostnað, er af starfseminni leiðir. Þegar um er að ræða kaup á kynbótahesti eða að reisa nýja girðingu, þarf stjórnin samþykki lögmæts hreppsfundar, og er þá hreppssjóði skylt að greiða að minnsta kosti helming kostnaðar. Öðrum kostnaði, sem leiðir af kynbótastarfseminni innan hreppsins, skal árlega jafnað niður með hliðsjón af tölu fæddra folalda, og eru gjöld þessi lögtakskræf.

35. gr.

Sé enginn stóðhestur til í hreppi, geta hrossaeigendur, er þess óska, krafizt þess, að þeim séu tryggð afnot stóðhests í öðrum hreppi eða leyft að hafa stóðhest til notkunar.

36. gr.

Óheimilt er að láta stóðhest ganga lausan í heimahögum eða á afréttum, nema heimild felist til þess í lögum þessum.

Verði vart við slíkan hest, ber að handsama hann og flytja til hreppstjóra, er skal taka hann í gæzlu og standa skil á sanngjarnri greiðslu vegna fyrirhafnar og kostnaðar við handsömun. Sömu ákvæði gilda fyrir hesta, sem ekki er hægt að gelda vegna skapnaðargalla.

37. gr.

Finnist stóðhestur utan vörzlu, sem er merktur með bókstöfunum K eða LK á hægri lend, skal eiganda hans þegar gert viðvart. Finnist eigandi ekki innan viku, skal nálægum sýslumönnum tilkynnt um hestinn og hvaða mark sé á honum. Er þeim þá skylt að tilkynna markeiganda um hestinn. Jafnframt skal hesturinn auglýstur í útvarpi með marki, merki og einkennum. Gefi eigandi sig fram innan hálf mánaðar frá auglýsingardegi, er heimilt að afhenda honum hestinn gegn greiðslu á áföllnum kostnaði, geti hann sannað heimild sína til að merkja hestinn með kynbótahestsmerki.

Finnist ómerktur stóðhestur eða merktur kynbótahestsmerki samkvæmt 38. og 39. gr. án heimildar, skal hreppstjóri selja hann á opinberu uppboði. Vitji eigandi andvirðisins innan 6 mánaða frá söludegi, skal honum greitt það að frádregnum öllum áföllnum kostnaði, annars rennur afgangur andvirðisins í sjóð búnaðarfélags þess hrepps, þar sem hesturinn var handsamaður. Sömu ákvæði gilda um merkta stóðhesta, sem ekki er vitjað á tilsettum tíma frá auglýsingardegi, sbr. fyrri málsg. þessarar greinar.

38. gr.

Þegar stóðhestar hafa hlotið I. eða II. verðlaun á héraðssýningum eða afkvemasýningum, skal hrossaræktarráðunautur gefa eigendum þeirra skriflega heimild til þess að merkja þá með kynbótahestsmerki, sem er K á hægri lend. Komi í ljós, að merktur stóðhestur er ekki til kynbóta að dómi hrossaræktarráðunautar, skal hann afnema heimildina. Hrossakynbótanefndir geta veitt leyfi til að merkja aðra stóðhesta með kynbótahestsmerki, ef ástæða er til og að fengnu leyfi hrossaræktarráðunautar.

Verði einhver uppvís að því að merkja stóðhest heimildarlaust með kynbótahestsmerkjum K eða LK (sbr. 39. gr.) á hægri lend, skal hann látinn sæta sektum samkvæmt 86. gr. þessara laga.

39. gr.

Heimilt er Búnaðarfélagi Íslands að veita hreppsfélögum, einu eða fleiri sameiginlega, undanþágu frá ákvæðum um einangrun stóðhesta á tímabilinu frá 1. maí til 1. október, ef það telur, að beitolönd þau, sem um er að ræða, séu svo einangruð, að öruggt megi teljast. Undanþágu þessa getur Búnaðarfélagið numið úr gildi með eins árs fyrirvara.

Til þess að undanþága þessi verði veitt, skal liggja fyrir umsókn um hana frá hlutaðeigandi hreppsnefndum. Fyrst skal málið hafa verið rætt á almennum sveitarfundi og verið samþykkt þar af $\frac{2}{3}$ hlutum greiddra atkvæða hrossaeigenda og skal síðan hafa hlotið samþykki sýslunefnda þeirra, sem hlut eiga að máli.

Enn fremur skal fullnægja eftirtöldum skilyrðum, ef undanþága þessi er veitt: Stóðhestar þeir, sem sleppt er, mega ekki vera yngri en þriggja vetra, og skulu eigendur þeirra fá leyfi fyrir hvern hest. Skal hesturinn þá merktur greinilega með stöfunum LK á hægri lend og með númeri, sem ráðunauturinn ákveður, á þá vinstri.

40. gr.

Valdi stóðhestar, sem ganga lausir eða sleppa úr vörzlu, tjóni á búfé eða öðrum eignum annarra, er eigandi þeirra skaðabótaskyldur eftir mati dómkvaddra manna, ef ekki næst samkomulag um skaðabætur. Er hlutaðeigandi sveitarsjóður skyldur að annast greiðslur þessara skaðabóta, ef þess er krafizt.

41. gr.

Við smölun og réttun að haustinu skulu gangnaforingjar og réttarstjórar hafa strangt eftirlit með því, að stóðhestar sleppi ekki úr stóðrekstrum, og séu þeir merktir, geta þeir krafizt skriflegra heimilda fyrir merkingu þeirra.

42. gr.

Búnaðarfélagi er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að kynbótum hrossa í hreppnum, enda sé þar ekki starfandi hrossaræktarfélag. Nú hefur búnaðarfélag ekki sett sér hrossaræktarsamþykkt, og er þá minnst 6 bændum í hreppi heimilt að stofna með sér félag til þess að vinna að þessum kynbótum. Félög þessi nefnast hrossaræktarfélag. Samþykktir búnaðarféлага og hrossaræktarféлага skulu sniðnar eftir fyrirmynd, er Búnaðarfélag Íslands lætur þeim í té. Þegar búnaðarfélag eða hrossaræktarfélag hefur sett sér samþykkt, sendir það hana stjórn Búnaðarfélags Íslands til staðfestingar.

43. gr.

Búnaðarfélag eða hrossaræktarfélag, er hefur fengið samþykkt sína staðfesta af Búnaðarfélagi Íslands, getur fengið styrk til kaupa á tveggja eða þriggja vetra kynbótahestum undan I. verðlauna hryssum, sem hér segir:

Styrkur til kaupa á þriggja vetra stóðhesti er þessi:

200 kr., ef stóðhesturinn er undan hesti, sem fengið hefur heiðursverðlaun fyrir afkvæmi.

150 kr., ef stóðhesturinn er undan hesti, sem fengið hefur I. verðlaun fyrir afkvæmi.

125 kr., ef stóðhesturinn er undan hesti, sem fengið hefur heiðursverðlaun á héraðssýningu.

100 kr., ef stóðhesturinn er undan hesti, sem fengið hefur I. verðlaun á héraðssýningu.

Styrkur til kaupa á tveggja vetra hesti er 50 kr. lægri í hverjum flokki en á þriggja vetra hesti.

Styrkurinn er enn fremur bundinn því skilyrði, að þriggja vetra hesturinn hafi hlotið I. verðlaun, en tveggja vetra hesturinn II. verðlaun á héraðssýningu eða viðurkenningu hrossaræktarráðunautar um að vera slíkra verðlauna verður.

Samkvæmt þessari grein skal ekki veita styrk nema einu sinni til kaupa á sama hesti.

44. gr.

Búnaðarfélag og hrossaræktarfélag geta fengið auk styrks þess, sem um ræðir í 43. gr., fóðurstyrk til stóðhestahalds, ef þau nota stóðhest, sem hlotið hefur heiðursverðlaun eða I. eða II. verðlaun á afkvæmasýningu. Styrkur þessi er 150 kr. á heiðursverðlaunahest, 100 kr. á I. verðlauna hest og 50 kr. á II. verðlauna hest.

Styrkur þessi greiðist árlega, meðan hesturinn er notaður og nýtur þessarar viðurkenningar.

45. gr.

Búnaðarfélag, hrossaræktarfélag eða hreppsfélag, er láta reisa girðingu fyrir hrossakynbótastarfsemi, fá allt að 400 kr. styrk úr ríkissjóði á hverja girðingu að

verkinu loknu, þó aldrei meira en nemur efniskaupum, enda sé fullnægt eftirtöldum skilyrðum:

1. Að hrossaræktarráðunautur hafi viðurkennt nauðsyn girðingarinnar.
2. Að land það, sem girt er, sé eign þess aðila, er styrksins nýtur, eða honum tryggð full afnot af landinu með leigusamningi, er gildi eigi skemmri tíma en 15 ár.
3. Að landið sé vel fallið til hrossabeitar að dómi hrossaræktarráðunautar eða trúnaðarmanns Búnaðarfélags Íslands.
4. Að girðingin sé minnst 5 gaddavírsstrengir eða úr öðru jafngildu efni, t. d. rafmagnsgirðing, og ekki lægri en 135 cm.
5. Að styrkþegi hafi skuldbundið sig með skriflegri yfirlýsingu að halda girðingunni við í að minnsta kosti 15 ár.

46. gr.

Heimilt er hrossaræktarfélagum að mynda með sér samband til þess sameiginlega að vinna að hrossakynbótum á sambandssvæðinu, ef eftirtalin skilyrði eru fyrir hendi:

1. Að sambandið nái yfir minnst 10 hreppa og þátttakendur eigi minnst 1000 hryssur.
2. Að sambandið hafi sett sér lög um starfsemi sína og fengið þau samþykkt af stjórn Búnaðarfélags Íslands.

Búnaðarsambönd eða hrossaræktarsambönd, sem mynduð verða samkvæmt lögum þessum, geta árlega notið aukastyrks á hvern stóðhest, sem þau eiga og nota eða hafa á leigu, að upphæð kr. 250.00 á hvern. Styrkur þessi skal lagður í sérstakan sjóð, er stjórn sambandsins ávaxtar og notar aðeins til kaupa á kynbótahestum í stað hinna eldri, sem felldir eru eða seldir, og skal andvirði þeirra einnig renna óskipt í sjóðinn.

Stjórn sambandsins ákvarðar í hvert sinn, hvort ástæða sé til að skipta um hest eða fjölgja hestum, enda liggja hvort tveggja fyrir, að grundvölluð ástæða hafi verið til að fella hestinn (hestana) og sá hestur (hestar), sem kaupa skal, sé taminn og helzt reyndur kynbótahestur að dómi ráðunautar Búnaðarfélags Íslands í hrossarækt og samþykki hans fyrir skiptunum liggja fyrir.

Aldrei skal veita styrk á fleiri stóðhesta en svo, að minnst 100 hryssur, fjögurra vetra og eldri, verði um hvern.

Ársreikningar sambanda þeirra, sem hér um ræðir, skulu sendir Búnaðarfélagi Íslands til endurskoðunar og samþykktar.

47. gr.

Þegar minni hluti af hreppi er í hrossaræktarfélagi og utanfélagsmenn vilja ekki vera í samvinnu við hann um kynbótastarfið, þá er þeim, sem í félaginu eru, ekki skylt að taka þátt í kostnaði af kynbótastarfi þeirra, sem utan félagsins eru.

48. gr.

Stjórnir hrossaræktarféлага eða kynbótanefndir skulu halda gerðabók, þar sem ritaðar eru allar ályktanir, reikningar, bréf og aðrar gerðir.

Reikningar kynbótastarfsins skulu árlega lagðir fram á aðalfundi og skulu endurskoðaðir með hreppsreikningum.

49. gr.

Hrossaræktarráðunautur skal, eftir því sem við verður komið, ferðast um meðal bænda á vorin og sumrin og leiðbeina þeim um val á stóðhestum og hryssum til undaneldis. Hann skal mæta á þeim sveitasýningum, sem hross eru sýnd á og búnaðarsamböndin efna til, komi fram ósk um það og verði því við komið. Hrossaræktarráðunautur er formaður dómnefnda á öllum sýningum, sem haldnar eru sam-

kvæmt þessum kafla laganna. Í forföllum ráðunautar tilnefnir stjórn Búnaðarfélags Íslands mann í hans stað. Meðdómendur á hrossasýningum geta ekki veitt hrossi verðlaun gegn atkvæði ráðunautar, hann getur ekki heldur veitt hrossi verðlaun, nema helmingur meðdómenda sé því samþykktur.

50. gr.

Skipta skal landinu í fjögur sýningarsvæði, og hrossasýningar haldnar á þeim fjórða hvert ár. Heimilt er að sameina fjórðungsmót Landssambands hestamannafélaga héraðssýningum, og annast þá hlutaðeigandi búnaðarsamband eða sambönd um þann þátt, sem varðar sýningu kynbótagripa, í samráði við stjórn landssambandsins.

51. gr.

Til verðlauna á sýningum þeim, er um ræðir í 50. gr., leggur ríkissjóður fram 10 aura á hvert framtalið hross, gegn jöfnu framlagi frá hlutaðeigandi búnaðarsamböndum eða öðrum aðilum, þar sem sýningar eru haldnar. Skal verja fé þessu til að verðlauna hryssur og enn fremur stóðhesta, er hljóta III. verðlaun á héraðssýningum. Mega þau ekki vera hærri en hér greinir:

Heiðursverðlaun á hryssu kr. 80.00.

I. verðlaun á hryssu kr. 25.00.

II. verðlaun á hryssu kr. 15.00.

III. verðlaun á hryssu kr. 7.00.

III. verðlaun á stóðhest kr. 30.00.

Verðlaun á aðra stóðhesta greiðast úr ríkissjóði, og eru heiðursverðlaun kr. 200.00, I. verðlaun kr. 100.00 og II. verðlaun kr. 60.00. Heiðursverðlaun má aðeins veita hrossum, sem afkvæmi eru sýnd með. Hryssum skulu fylgja 2 afkvæmi, en stóðhestum 4, og skulu þau vera yngst tveggja vetra.

52. gr.

Heimilt er að halda afkvæmasýningu fyrir stóðhesta, ef óskir koma fram um það og Búnaðarfélag Íslands samþykkir.

Sýna skal undan hverjum stóðhesti ekki færri en 12 afkvæmi þriggja vetra og eldri og mæður þeirra, sem fylgja þeim á sýninguna. Verðlaun fyrir afkvæmi greiðast úr ríkissjóði, og eru þau þessi:

Heiðursverðlaun kr. 180.00.

I. verðlaun kr. 100.00.

II. verðlaun kr. 60.00.

III. verðlaun kr. 40.00.

Eigi má greiða heiðursverðlaun fyrir afkvæmi, nema helmingur þeirra sé tanninn og sýni verðmæta kosti.

Heimilt er að endurtaka afkvæmasýningu einu sinni að 4 árum liðnum fyrir þá stóðhesta, er hafa hlotið II. verðlaun.

Umsóknir um afkvæmasýningar skulu komnar til Búnaðarfélags Íslands fyrir 15. maí.

Stjórn hlutaðeigandi búnaðarsambands kýs 2 meðdómendur á afkvæmasýningu og greiðir þeim fyrir störf þeirra, en eigandi stóðhestsins leggur til sýningarstaðinn.

Ráðunautur Búnaðarfélags Íslands getur metið stóðhesta til afkvæmaverðlauna, ef aðstæður torvelda eða útiloka sýningahald, en þó aðeins hesta, sem eru í eigu búnaðarsambanda eða hrossaræktarsambanda.

53. gr.

Samtökum hestamannafélaga er heimilt að halda landssýningu 4. hvert ár, að fengnu samþykki Búnaðarfélags Íslands, þar á meðal fyrir sýningarstað og hvernig sýningunni skuli hagað. Verðlaun á þessum sýningum greiðast að hálfu úr ríkis-

sjóði gegn jöfnu framlagi annars staðar að. Um upphæð verðlauna og önnur skilyrði fer samkvæmt ákvæðum 51. og 52. gr., eftir því sem við getur átt.

Umsókn um sýningarleyfi ásamt fullnægjandi upplýsingum skal vera komin til Búnaðarfélags Íslands fyrir 15. maí næstan áður en sýningin á að fara fram.

Samtök hestamannafélaga þeirra, er hafa á hendi forgöngu og stjórn þessara sýninga, skulu tilnefna 2 meðdómendur á sýningarnar.

Skrá skal sérstaka ættbók fyrir þau reiðhross, sem hljóta verðlaun á landsýningum þessum.

54. gr.

Hrossakynbótabúi ríkisins á Hólum í Hjaltadal er heimilt, með samþykki Búnaðarfélags Íslands, að kaupa úrvals kynbótahross handa búinu. Hross þessi mega ekki vera yngri en 8 vetra og öruggt, að þau búi yfir verðmætum kostum, sem erfast. Heimilt er að verja úr ríkissjóði í þessu skyni kr. 4000.00 annað hvert ár.

V. KAFLI

Um svínarækt og alifuglarækt.

55. gr.

Þegar Búnaðarfélag Íslands hefur ráðið til sín ráðunaut í svínarækt og alifuglarækt, er landbúnaðarráðherra heimilt að láta setja á stofn kynbótabú í þessum greinum á bændaskólabúi eða öðru ríkisbúi, eftir því sem henta þykir að dómi Búnaðarfélags Íslands.

56. gr.

Á kynbótabúinu skal hreinrækta þau hænsnakyn og svínakyn, sem ráðunauturinn telur rétt að rækta hér á landi. Á búinu skal vera útungunarstöð til að framleiða kynbótahænsni til sölu.

57. gr.

Færa skal ættarskýrslur og afurðaskýrslur yfir svín og alifugla á kynbótabúinu undir eftirliti ráðunautarins, og gera skal samanburðartilraunir með fóðurþörf og afurðagetu hinna ýmsu kynja.

58. gr.

Eftir að bú þetta hefur verið stofnsett, hefur það rétt til að flytja útungunaregg til landsins til kynbóta eða tilrauna, enda sjái ráðunauturinn um, að búið fullnægi óskum alifuglaeigenda um að hafa til sölu fugla af þeim kynjum, sem óskað er eftir og reynsla hefur sýnt, að hentug séu til ræktunar hér á landi.

59. gr.

Heimilt er að halda einstaklinga- og afkvæmasýningar fyrir alifugla og svín, þar sem verðlaun eru greidd úr ríkissjóði, eftir nánari fyrirmælum, sem landbúnaðarráðherra setur í reglugerð eftir tillögum frá Búnaðarfélagi Íslands.

VI. KAFLI

Um sæðingu búfjár.

60. gr.

Búnaðarsambönd, sem vinna að kynbótum búfjár með sæðisflutningum, svo og nautgriparæktarsambönd í þeim héruðum, þar sem búnaðarsambönd sinna ekki þessu verkefni, fá styrk úr ríkissjóði til þessarar starfsemi sem hér segir:

1. Stofnstyrk í eitt skipti fyrir öll, sem er $\frac{1}{3}$ byggingarkostnaðar sæðingarstöðvar, þar með talin verkfæri og allur útbúnaður, þó ekki yfir 20 þús. kr. á stöð.
2. Rekstrarstyrk, $\frac{1}{3}$ árslauna sérfræðings í búfjársæðingu, er starfar við sæðingarstöð og tekur laun samkvæmt VIII. flokki launalaga, enda annist stöðin

sæðingu nautgripa og starfi allt árið; enn fremur kr. 3.00 á hverja sædda kú, er fang fær, og 30 aura á hverja á, sem sædd er. Styrkur skal þó eigi veittur, nema notuð séu naut, sem nautgriparráðunautur mælir með. Fyrir sæðingu áa skal þessi styrkur því aðeins greiddur, að notaðir séu hrútar, sem sauðfjárráðunautur mælir með.

Vinni sæðingarstöð jafnframt að sæðingu fleiri búfjartegunda, er ríkissjóði heimilt að greiða styrk til þess, sem ákveðinn skal af landbúnaðarráðherra, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

61. gr.

Stofn- og rekstrarstyrkur til sæðingarstöðva verður ekki veittur, nema Búnaðarfélag Íslands hafi fallizt á nauðsyn þess, að stöðinni sé komið á stofn, og samþykki starfstilhögun hennar.

Stofnstyrk má aðeins veita einni sæðingarstöð í sýslu, nema Búnaðarfélag Íslands mæli með því og samþykki landbúnaðarráðherra komi til hverju sinni.

VII. KAFLI

Um ræktun erlendra búfjarkynja og blöndun þeirra við innlent búfé.

62. gr.

Búnaðarfélögum, búfjárræktarfélögum, tilraunabúum og einstökum bændum, sem færa sönnur á, að þau eða þeir haldi fullkomnar ættartölubækur yfir búfé sitt, er heimilt, að fengnu leyfi stjórnar Búnaðarfélags Íslands, að gera tilraunir með myndun nýrra búfjarkynja, með blöndun við innlend og erlend búfjarkyn, sem til eru í landinu eða verða flutt til landsins með sæðisflutningum eða á annan hátt.

Tilraunir þessar skulu gerðar undir eftirliti og í samráði við ráðunauta Búnaðarfélags Íslands í búfjárrækt, er heldur sérstaka skrá yfir leyfisveitingar þessar og árangur tilraunanna á hverjum stað. Búnaðarfélag Íslands getur svipt leyfishafa fengnu leyfi, ef hann fullnægir ekki að dómi viðkomandi ráðunautar þeim fyrir-mælum, er sett verða um þessa starfsemi.

63. gr.

Leiði ýtarlegar og margra ára endurteknar tilraunir með blöndun erlendra búfjarkynja við íslenskt búfé í ljós, að æskilegt muni vera að mynda ný kyn með framhaldsræktun kynblendinganna, skal hlutaðeigandi ráðunautur setja reglur um, hvernig haga skuli ræktuninni og sölu gripa af hinu nýja kyni.

Ekkert undaneldisdýr af nýjum kynjum má selja, nema það sé ættbókarfært og viðurkennt af hlutaðeigandi ráðunaut hjá Búnaðarfélagi Íslands eða fulltrúa hans.

64. gr.

Heimilt er bændum að framleiða einblendinga til slátrunar og til ásetnings án þess að halda ættartölubækur, en þeim er óheimilt að selja, gefa eða afhenda á annan hátt slíka kynblendinga til ásetnings.

65. gr.

Brot gegn því að verzla með eða afhenda óleyfilega kynblendinga af erlendum kynjum varða sektum, sem aldrei nemi minni upphæð en almennu gangverði hins selda eða afhenta fénaðar. Kynblendinga, sem seldir hafa verið eða afhentir í óleyfi, skal kaupandinn afhenda sýslumanni eða hreppstjóra, sem síðan ráðstafar þeim samkvæmt tillögum Búnaðarfélags Íslands.

VIII. KAFLI

Um forðagæzlu og fódurbirgðafélög.

66. gr.

Í hverjum hreppi, þar sem ekki er starfandi fódurbirgðafélag, skulu vera forðagæzlumenn, einn eða fleiri, til þess að hafa gát á fódurbirgðum hreppsþúa og meðferð þeirra á búpeningi. — Sýslunefnd ákveður tölu forðagæzlumanna í hverjum hreppi eftir tillögu hreppsnefndar. Ef þeir eru fleiri en einn, getur hreppsnefndin skipt hreppnum í jafnmörg forðagæzluumdæmi, og hefur þá hver forðagæzlumaður sitt svæði til umsjónar.

67. gr.

Kjósa skal forðagæzlumenn og jafnmarga varamenn til 4 ára í senn, þegar hreppsnefndarkosningar fara fram. Gilda um kosningu þessa sömu reglur og um hreppsnefndarkosningar.

68. gr.

Skylt er forðagæzlumanni eða eftirlitsmanni fódurbirgðafélaga að fara minnst tvisvar um sveitina á hverjum vetri. Fyrri ferðinni skal vera lokið fyrir 15. nóvember, en þeirri síðari fyrir 20. apríl. Í hvorri ferð skal forðagæzlumaður athuga vandlega fódurbirgðir hjá bændum, fódrun búfjárins og hvort sémileg hús séu til yfir fénaðinn.

Ef forðagæzlumaður telur, að einhvern búfjáreiganda skorti fódurbirgðir eða hús yfir búfénað sinn, vanfóðri hann eða vanhírði, skal hann tilkynna það hreppsnefnd. Skylt er þá hreppsnefnd að aðvara þegar hlutaðeigandi búfjáreiganda og gefa honum hálf mánaðar frest til úrbóta. Hafi hann að þeim tíma liðnum ekki gert þær ráðstafanir, sem hreppsnefnd og forðagæzlumaður telja fullnægjandi, er hreppsnefnd heimilt að útvega honum fóður, ráðstafa fénaði hans til fódrunar eða láta slátra búfénaði hans, ef henta þykir.

Búfjáreigandi, sem hlut á að máli, ber allan kostnað af þessum ráðstöfunum. Skylt er viðkomandi sýslumanni að veita hreppsnefndum stuðning við þessar framkvæmdir, ef með þarf.

Forðagæzlumenn skulu gera skýrslu á þar til gerð eyðublöð um það, er lýtur að fódurasetningi búfjáreigenda, svo sem um fódurbirgðir, tölu búpenings, skepnuhöld og fyrningar. Skýrslu þessa skal forðagæzlumaður senda sýslumanni upp úr fardögum fyrir það fardagaár, sem þá er að enda, en sýslumaður leggur skýrslurnar fyrir næsta sýslufund til athugunar. Skýrslurnar skal að því búnu senda Búnaðarfélagi Íslands, sem vinnur úr þeim í samstarfi við Hagstofu Íslands.

Fyrir starf sitt skulu forðagæzlumenn fá borgun eftir samkomulagi við hreppsnefndina, og greiðist hún úr sveitarsjóði.

69. gr.

Heimilt er sveitar- og bæjarfélögum að stofna fódurbirgðafélög, og takmarkast félögin ætíð af hreppamörkum. Þegar slíkt félag er stofnað og tekið til starfa, er forðagæzlumaður leystur frá starfi sínu.

70. gr.

Verksvið fódurbirgðafélaga er að tryggja það, að á hverju hausti sé til fóður fyrir búfé félagsmanna, sem nægi í harðasta vetri, og að rannsaka, hvernig bændur eigi að fódra búfé sitt, svo að það gefi sem mestan arð, miðað við tilkostnað.

Stjórn fódurbirgðafélags skal sjá um, að fódurskoðanir eigi sér stað eins oft og þurfa þykir. Skal sú fyrsta ætíð fara fram fyrir 15. nóvember.

71. gr.

Þegar menn vilja koma á fódurbirgðafélagi í hreppi eða kaupstað, skal sveitarstjórn boða til almenns sveitarfundar með nægum fyrirvara og leggja fyrir hann upp-

kast að samþykkt fyrir félagið. Atkvæðisrétt á þeim fundi hafa allir þeir, sem búfénað hafa á fóðrum í sveitinni. Sé fundur lögmætur og ná uppkastið samþykki $\frac{2}{3}$ hluta atkvæðisbærra fundarmanna, skal stofna félagið, og er þá uppkastið bindandi fyrir alla sveitarbúa, enda hafi verið tekið fram í fundarboði, að um þetta mál yrði rætt og greidd atkvæði um það. Samþykkt sveitarfundarins skal leggja fyrir næsta hlutaðeigandi sýslufund til samþykktar.

Samþykki sýslufundur samþykktaruppkast fóðurbirgðafélagsins óbreytt, skal sýslumaður senda það landbúnaðarráðuneytinu til staðfestingar. Breyti sýslufundur samþykktinni, skal bera hana með áorðnum breytingum undir atkvæði lögmæts hreppsfundar á sama hátt og í fyrra skiptið. Fallist sveitarfundur á breytingartilögur sýslufundar, skal uppkastið endursent sýslumanni, sem sendir það síðan áfram til ráðuneytisins. Að öðrum kosti er samþykktin fallin, nema gerðar séu á henni breytingar, og skal þá leggja hana fyrir sýslufund að nýju og aftur með fara á sama hátt og ný samþykkt væri.

Virðist landbúnaðarráðuneytinu samþykkt, sem því hefur verið send til staðfestingar, koma í bága við grundvallarreglur laga eða rétt manna, endursendir það hana án staðfestingar ásamt synjunarástæðum. Að öðrum kosti staðfestir ráðuneytið samþykktina, skipar fyrir um birtingu hennar og tiltekur, hvenær hún öðlist gildi. Gildir hún upp frá því fyrir alla þá, sem í þeim hreppi eða kaupstað búa, sem hún er gerð fyrir. Samþykkt, sem ráðuneytið hefur staðfest, má ekki breyta á annan hátt en hún var stofnuð.

72. gr.

Fóðurbirgðafélagi stýrir þriggja manna stjórn, og eru tveir þeirra kosnir á aðalfundi félagsins til fjögurra ára í senn, en þann þriðja kýs hreppsnefnd til sama tíma, og er hann formaður félagsins. Stjórn félagsins sér um allar fjárreiður þess og framkvæmdir, og eru skuldbindingar hennar bindandi fyrir félagið.

73. gr.

Hvert það fóðurbirgðafélag, sem stofnað er samkvæmt lögum þessum og fullnægir fyrirmælum þeirra, nýtur árlegs styrks úr ríkissjóði, kr. 10.00 fyrir hvern bónda, sem í félaginu er. Enn fremur skal hlutaðeigandi sveitarsjóður leggja fram kr. 50.00 fyrir hvern félagsmann, og greiðir sveitarsjóður það á ekki lengri tíma en 10 árum með jöfnum greiðslum. Enn fremur skulu búfjáreigendur greiða árlegt gjald til félagsins eftir búfjárfjölda:

a. fyrir hvern nautgrip	40	aura
b. fyrir hvert hross	20	—
c. fyrir hverja sauðkind	4	—

Gjöld þessi eru lögtakskræf samkv. lögum nr. 29 16. des. 1885.

74. gr.

Skylt er fóðurbirgðafélagi að stofna sjóð og leggja í hann tekjuafgang hvers árs. Stjórn félagsins lánar úr sjóðnum til fóðurkaupa fyrir félagsmenn.

75. gr.

Komi í ljós að lokinni skoðun, sbr. 70. gr., að búfjáreigendur skorti fóður, getur stjórn félagsins lánað fé úr sjóðnum til fóðurkaupa, sbr. 74. gr. Nægi sjóður félagsins ekki til fóðurkaupa, er félaginu heimilt lán úr bjargráðasjóði til þess, er á vantar, þó ekki meira en nemur hluta hreppsins í sjóðsmynduninni, gegn 5% ársvöxtum og endurgreiðslu innan 5 ára.

Skylt er hreppsnefnd að ábyrgjast bráðabirgðalán og rekstrarlán fyrir félagið.

Til tryggingar láni, er stjórn félagsins eða hreppsnefnd veitir félagsmönnum eða hreppsbúum til að bjarga bústofni þeirra frá yfirvofandi felli, er bústofninn að lögveði fyrir láninu, þar til það er að fullu greitt, þó ekki lengur en 2 ár frá lántökudegi.

Lánþegi má ekki selja né ráðstafa á annan hátt bústofninum úr eigu sinni frekar en svo, að jafnan sé næg trygging í eftirstöðvum hans með vöxtum og kostnaði. Lögveð þetta gengur fyrir öllum öðrum veðböndum.

76. gr.

Gjalddagi iðgjalda er 1. desember. Reikningsár félagsins er almanaksár. Skýrsluárið er frá 1. október til jafnlengdar næsta ár.

77. gr.

Þegar sjóður fóðurbirgðafélagsins er orðinn svo stór, að hann nemur kr. 800.00 á hvern félagsmann, er félaginu heimilt með aðalfundarsamþykkt að létta af iðgjöldum samkvæmt 73. gr. að nokkru eða öllu leyti.

78. gr.

Stjórn fóðurbirgðafélags skal senda Búnaðarfélagi Íslands skýrslu um starfsemi sína, eftir því sem Búnaðarfélag Íslands ákveður og tekið er fram í samþykkt félagsins.

Skýrsla þessi skal send til Búnaðarfélags Íslands fyrir júlilok, eftir að skýrsluárinu lauk. Styrkur rikissjóðs til fóðurbirgðafélaga greiðist, þegar skýrslur og reikningar þeirra hafa borizt til félagsins.

79. gr.

Ráðherra er heimilt, hvenær sem hann telur þess þörf, að krefjast skýrslu frá forðagæzlumönnum um það, hverjar horfur séu á fóðuröflun eða fóðurbirgðum í umdæmi þeirra.

80. gr.

Sýni búfjáreigandi mótþróa gegn ráðstöfunum forðagæzlumanns, hreppsnefndar eða stjórnar fóðurbirgðafélags honum til hjálpar eða hefur þær að engu, en fénaður hans liður eða fellur úr hor sökum fóðurskorts, hirðuleysis eða harðýðgi þess, er hafði hann undir hendi, að álitu forðagæzlumanns eða stjórnar fóðurbirgðafélags, er þessum aðilum skylt að tilkynna það tafarlaust sýslumanni ásamt öllum mála-vöxtum, eða hreppstjóra og hann tilkynni það aftur sýslumanni.

81. gr.

Sá, er sekur verður um illa meðferð á skepnum samkv. 80. gr., skal sæta sektum frá 500 til 5000 kr. eða einföldu fangelsi allt að 6 mánuðum. Vanræki forðagæzlu- maður, hreppsnefnd eða stjórn fóðurbirgðafélags að gera sýslumanni eða hreppstjóra viðvart um ómannúðlega meðferð á skepnum, sem þeim er kunnugt um innan þess hrepps, varðar það sektum.

IX. KAFLI

Almenn ákvæði.

82. gr.

Heimilt er að halda héraðssýningar fyrir annað búfé en hross, þegar hlutaðeigandi héraðsstjórnir óska þess, þó ekki oftár en fjórða hvert ár, að fengnu samþykki Búnaðarfélags Íslands. Fleiri sýslur en ein eða sýsluhlutar geta verið saman um sýningar þessar.

Styrkja skal slíkar sýningar að $\frac{2}{3}$ hlutum úr rikissjóði og að $\frac{1}{3}$ hluta frá nautgriparæktarsambandi, sauðfjarræktarsambandi, þar sem þau starfa, ella úr hlutaðeigandi sýslusjóðum, er hvort tveggja gangi til gripaverðlauna. Auk þess styrks, sem sýslusjóður veitir til gripaverðlauna, ber sýslunefnd að annast undirbúning sýninganna. Búnaðarfélag Íslands setur um tilhögun héraðssýninga reglur, er landbúnaðarráðherra staðfestir.

83. gr.

Allar greiðslur, sem um ræðir í lögum þessum, skulu greiddar að viðbætti fullri visitöluupphót frá 1939, og skal, þar sem því verður við komið, miða við meðalvisitölu ársins á undan.

84. gr.

Landbúnaðarráðherra setur reglugerð í samráði við Búnaðarfélag Íslands, er ákveður nánar um framkvæmd laga þessara.

85. gr.

Verði ágreiningur um skilning á ákvæðum þessara laga, sker landbúnaðarráðherra úr, og er það fullnaðarúrskurður.

86. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum frá kr. 500.00 til kr. 5000.00, nema þyngri refsing liggi við að lögum. Sektarfé skal renna í sjóð þess búnaðarfélags, þar sem brotið er framið, ella í sveitarsjóð.

Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal fara sem almenn lögreglumál.

87. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 19 frá 22. marz 1948, um búfjárækt, og allar síðari breytingar, sem gerðar hafa verið á þeim lögum.